

Türkiye profesyonel futbol liglerinde oynayan yabancı futbolcuların ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan görüşleri

Eyüp Yıldırım¹
Mehmet Sezen²
Yüksel Savucu³
Özgür Karataş⁴

Özet

Bu çalışmanın amacı; Türkiye’de profesyonel liglerde oynayan yabancı futbolcuların, ülkemizde futbol oynamalarına ilişkin olarak, ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan görüşlerini belirlemektir.

Araştırmanın evrenini, Türkiye 2006-2007 futbol sezonunda Türkcell Süper Lig’deki yabancı futbolcular oluşturmaktadır.

Araştırmanın örnekleme; 2006-2007 futbol sezonunda, Türkcell Süper Lig’de yer alan, 12 takım (Ç.Rize Spor, Sivas Spor, Konya Spor, Kayseri Spor, Kayseri Erciyes Spor, Gaziantep Spor, Antalya Spor, Denizli Spor, Sakarya Spor, Ankaragücü, Gençlerbirliği, Ankaraspor) ve 71 yabancı futbolcudan oluşmaktadır.

Veriler araştırmacı tarafından örnekleme dâhil edilen sporcular üzerinde anket uygulanarak elde edilmiştir. Araştırmaya katılanların kişisel bilgileri ile ilgili tanımlayıcı istatistiksel analizler için frekans, yüzde ve aritmetik ortalama tekniği kullanılmıştır.

Sonuç olarak; yabancı futbolcuların Türkiye’de futbol oynamayı tercih etme nedenlerinin ekonomik olduğu, saha içi ve dışında yerli futbolcular ile arkadaşlık kurabildikleri, yabancı futbolcuların Türk yemek kültürünü ve müziklerini dinlemekten hoşlandıkları, ülkelerine gittiklerinde Türkiye hakkında olumlu tanıtımlar yaptıkları, sözleşmelerinde özel istekleri olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Futbol, yabancı futbolcu, ekonomik görüş, sosyal görüş, kültürel görüş

¹ [Fırat Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Elazığ, Türkiye eyildirim@firat.edu.tr]

² [Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Ankara, Türkiye msezen@gazi.edu.tr]

³ [Fırat Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Elazığ, Türkiye, ysavucu@hotmail.com]

⁴ [İnönü Üniversitesi Sağlık Kültür ve Spor Dairesi Başkanlığı, okaratas@inonu.edu.tr]

Economic, social and cultural aspects of foreign footballers in the Turkish professional leagues

Abstract

The aim of this study was to determine the economic, social and cultural aspects of foreign footballers in the Turkish professional leagues.

The population of the study was created from the foreign soccer players in 2006-2007 football seasons in Turkcell Super League and in Bank Asya 1st League category.

The sample of the study consisted of 71 foreign players from 12 teams (Ç.Rize, Sivas Spor, Konya Spor, Kayseri Spor, Kayseri Erciyes Spor, Gazintep Spor, Antalya Spor, Denizli Spor, Sakarya Spor, Ankaragücü, Gençlerbirliği, Ankaraspor,) in 2006-2007 soccer seasons in Turkcell Super League.

Data had got from the questionnaire which has been done to the sample players by the researcher. Frequency, percent and arithmetic average was used for the description statistical analysis of the subjects' personal info.

As a result, it has been determined that the foreign soccer players' reason of selecting playing football in Turkey caused of economical reasons, they can create a friendship in and out of football field with native football players, enjoying Turkish cuisine and Turkish music, telling positive opinions about Turkey when they return to their country, they want some special requests in their agreements.

Keywords: Soccer; foreign footballer; economic aspect; social aspect; cultural aspect

Giriş

Boş zaman kültürünün gelişmesi ile birlikte sporun bir eğlence unsuru oluşunun yanı sıra, kitleleri teskin edici araç olarak da futbolun geliştiği ifade edilmektedir (DPT 8. beş yıllık kalkınma planı). 1990'lü yıllardan itibaren futbol artan popülaritesi sayesinde toplumsal ilgi odağı haline gelmiş ve geniş yatırımların yapıldığı bağımsız bir sektöre dönüşmüştür. Burada belirleyici ve yönlendirici kavramlar ticarileşme ve profesyonelleşme olmuştur. Özel TV kanallarının kuruluşuna izin veren yeni yasal düzenlemelerin hayata geçirilmesi bu süreçte etkin rol oynamıştır. Devamında sporda reklama izin verilmesi beraberinde ticarileşmenin iyice yerleşmesini getirmiştir (Cerrahoğlu, 2005).

Sporun özellikle futbolun toplumla iç içe olan yapısı özelliği ile de sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmeler ile uyum içerisinde hareket ettiği çok yakından incelendiği zaman görülmektedir (Devecioğlu, 2002).

Futbolun endüstriyel bir süreç içine girmesiyle, giderek devasa boyutlara ulaşan kulüp bütçeleri, bu rekabet ortamında futbolcu transferleri ve yabancı futbolcuların ülkeye uyumu futbol ekonomisinin kaçınılmaz sonuçlarından birisidir (Akşar, 2005).

Sosyal etkinlikler, farklı kültür, eğitim, gelir sahibi insanların bir araya gelerek tanışması ve kaynaşmasını sağlar. Bu tür etkinlikler, çeşitli eğlence, yarışma ve ticari faaliyetlerle desteklenir. Bir oyun olarak futbol bu açıdan oldukça işlevseldir. Futbol, farklılıklarına bağlı olarak birbirine yabancı olan kişileri bir araya getirerek, kaynaşmalarını ve tanışmalarını sağlar (Şentürk, 2007).

2006-2007 sezonunda ülkemizde top koşturan 126 yabancı futbolcunun performansına bakıldığı zaman, ortaya birbirinden ilginç sonuçların ortaya çıktığı görülmüştür. Bir maç oynayıp ülkesine dönen futbolcuların yanında 34 maçın tamamında oynayan yabancı futbolcular da bulunmaktadır. Buna sezon içinde Türk vatandaşlığına geçirilenler de dâhil. Kadrosunda en çok yabancı futbolcuya Konya spor yer verdi. Dokuz yabancı futbolcu oynatan Yeşil-Beyazlıları 8'er yabancıyla Trabzon, Ankara, Kayseri Spor, Sivas, Vestel Manisa, G. Birliği, Ç.Rize, Kayseri Erciyes takip etti. En az yabancı oynatan takım ise Bursaspor'du. Yeşil-Beyazlılar bu sezonda sadece 4 yabancı ile mücadele ettiği görülmüştür (Cumali, 2007).

Süper Lig'de 2007-2008 sezonunda 18 takımın kadrosunda 117 yabancı futbolcu bulunmaktadır. Bunlardan; Fenerbahçe, Bursa, Ç.Rize ve V.Manisa 8'erle en çok, Trabzon ve İstanbul BŞ ise 4'erle en az yabancıya sahip takımlardır (Star gazete, 2008).

Yabancı sınırlamasının kalkmasını savunanların Türk futbolcusunun yabancı oyuncularla yeterince rekabet edemediğini söylemesi gerçeği yansıtmamaktadır. Türk futbolunda sorun Türk futbolcuların kendi takımlarında yabancı oyuncularla yeterince rekabet edememesi değil, futbol kulüplerinin altyapılarının yeterince gelişmiş olmamasıdır. Eğer Türk futbolcusunu yeterli temel eğitimin verilmediği bir altyapıdan çıktuktan sonra doğrudan rekabete girmesi, o Türk futbolcusunun kendi takımında tutunabilmesi mümkün değildir. Böyle bir durumda Türk takımları yabancı futbolcularla dolarken Türk futbolcusu, üst düzey takımlarda kendine yer bulamayacaktır.

Tüm bunların yanında Türk futbolcusu sınırlama tamamen kaldırılrsa dahi yabancı rakiplere göre yine de daha çok talep görebilir. Bunun sebebi, birbiri ile aynı kalitedeki iki futbolcudan kültürel açıdan uyumu en kolay olacak olan Türk futbolcusunun tercih edilecek

olmasıdır. Türk futbolcusunda Türkiye'yi beğenmeme, ligi beğenmeme, oğlunun eğitimi, eşinin karşı çıkması, dil sorunu gibi kaprisli durumlar pek görülmez (Şenel T., 2008).

Beşiktaş Futbol Takımı'nın yabancı oyuncularını, Türkiye ve İstanbul'da bulunmaktan dolayı memnun olduklarını belirterek, Türkiye'de az yer görmesine karşın gördükleri yerlerin hoşuna gittiğini ifade ederek, Yaşam tarzlarımız aynı olmasa da Türkler Brezilyalıları çok benzediğini ve Beşiktaş' a ise hemen alıştığını ve bununda Türk insanların sıcakkanlılığından kaynaklandığını belirtti.

Teknik Direktör Aykut Kocaman; Türkiye liginde oynayan yabancı futbolcudan anladığımız tek şey var o da daha ucuz futbolcu olduğudur. Maliyet anlamında yabancı futbolcular kulüplere çok daha cazip geliyor. Böyle olunca da takımlar bu ucuz oyunculara daha fazla ilgi gösteriyorlar. Kulüpler yabancı futbolcu transfer ederken kadro kalitesini artırma gibi kaygıları olmadığını ve bu futbolcuların Türk futboluna herhangi bir katkısı olmadığını beyan etmiştir. Kaliteli yabancı futbolcu transfer etmek için kulüplerin sağlam bir bütçe oluşturması gerektirdiği ve yabancılar için ülkemizin kolay bir yer olduğunu belirtmiştir. Kaliteli oyuncuların son dönemlerinde iyi paralar karşılığında ülkemize geldiklerini ifade etmiştir (menacam.com 2008).

Bu çalışmada; Türkiye Profesyonel Futbol liglerinde oynayan yabancı futbolcuların, ülkemizde futbol oynamalarına ilişkin olarak, ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan görüşlerini belirlemeği amaçladık.

Yöntem

Araştırmanın evrenini, 2006-2007 futbol sezonunda Türkcell Süper Lig ve Bank Asya 1. Lig Kategorisinde yer alan 12 takım ve futbol oynayan 71 yabancı futbolcu oluşturmaktadır. Örneklemde yer alan takımlar; Ç.Rize, Sivas Spor, Konya Spor, Kayseri Spor, Kayseri Erciyes Spor, G. Antep Spor, Antalya Spor, Denizli Spor, Sakarya Spor, Ankara Gücü, Gençlerbirliği, Ankara Spor'dur.

Bu takımlarda oynayan yabancı futbolcuların tercümanları aracılığıyla görüşlerine dayalı olarak yürütülen bu araştırma, tarama modelindedir. Betimsel araştırma için, iki bölüm ve konuyla ilgili çeşitli maddelerden oluşan anket formu oluşturularak uygulanmıştır. Bu amaçla, Likert ölçekli anket formu ve açık uçlu sorular hazırlanmıştır.

Yabancı futbolculara yönelik, "Türkiye'nin ekonomik sosyal ve kültürel yönden bakış açılarına" ilişkin görüş maddeleri bölümünün güvenilirlik-geçerlilik çalışması sonucunda

Yıldırım, E., Sezen M., Savucu Y., Karataş Ö. (2012). Türkiye profesyonel futbol liglerinde oynayan yabancı futbolcuların ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 9:1. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

toplam 34 yerli futbolcunun görüşleri alınmış ve döndürülmemiş temel bileşenler analizinden (Unrotated Factor Solution) yararlanılmıştır. İlk hazırlanan ölçekte bulunan 43 maddeye ilişkin yapılan faktör analizi sonucunda, işlemeyen 8 madde atılmış ve ölçeğin güvenirlik katsayısı, Cronbach Alpha.783 olarak bulunmuştur.

Veriler, SPSS for Windows 12.0 paket programında analiz edilmek için bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Araştırmaya katılanların kişisel bilgileri ile ilgili tanımlayıcı istatistiksel analizler için, Frekans ve Yüzde Alma teknikleri kullanılmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Katılımcıların demografik bilgi dağılımları

SEÇENEKLER		YABANCI SPORCU	
		f	%
Yaş	16-20	-	-
	21-25	15	21.1
	26-30	40	56.3
	31 ve üzeri	16	22.6
TOPLAM		71	100
Eğitim	İlköğretim	-	-
	Lise	56	78.9
	Yüksek Öğretim	15	21.1
	Yüksek Lisans	-	-
	Doktora	-	-
TOPLAM		71	100
Hizmet Yılı	1Yıldan az	-	-
	1-3 Yıl	3	4.2
	4-6 Yıl	14	19.7
	7-10 Yıl	38	53.6
	11Yıl ve üzeri	16	22.5
TOPLAM		71	100
Kulüpte Oynama Süresi	1Yıldan az	34	47.9
	1-3 Yıl	33	46.5
	4-6 Yıl	4	5.6
	7-10 Yıl	-	-
	11Yıl ve üzeri	-	-
TOPLAM		71	100
Kategori	TFF 1. Lig	-	-
	Turkcell Süper Lig	71	100
TOPLAM		71	100

Tablo 1’de, yabancı futbolcuların, %56.3’ünün 26-30, %22.6’sının 31 ve üzeri, %21.1’inin de 21-25 yaş grubunda oldukları görülürken, %78.9’unun lise, %21,1’inin Yüksek Okul eğitimi aldıkları tespit edilmiştir. Yabancı futbolcuların % 53.6 sı 7-10 yıl, % 22.5 i 11 yıl ve üzeri, % 19.7 si 4-6 yıl, % 4.2 si ise 1-3 yıllar arası futbol oynadıkları ve % 47.9 u 1 yıldan az, % 46.5 i 1-3 yıl, % 5.6 sı ise 4-6 yıldır buldukları kulüpte futbol yaşamlarını sürdürmektedirler.

Tablo 2. Yabancı futbolcuların Türkiye’de futbol oynamalarına neden olan ekonomik etkenlere dair görüşlerinin dağılımı

DEĞİŞKENLER	%	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	TOPLAM	\bar{X}	S
1. Transfer olduğum kulüp her zaman özel (ev, araba, gibi) isteklerime cevap verir.	%	5.6	8.5	15.5	54.9	15.5	100	3.66	1.03
	f	4	6	11	39	11	71		
2. Türkiye de futbol oynamayı tercih etme nedenim tamamen ekonomiktir.	%	-	12.7	7.0	64.8	15.5	100	3.83	0.84
	f	-	9	5	46	11	71		
3. Mensubu bulunduğum kulüp ile daima maddi problemler yaşadım.	%	2.8	25.4	22.5	36.6	12.7	100	3.30	1.07
	f	2	18	16	26	9	71		
4. Kulübümüzde prim, maaş ve transfer taksitleri zamanında ödenir.	%	7.0	14.1	16.9	54.9	7.0	100	3.40	1.04
	f	5	10	12	39	5	71		
5. Ekonomik problemlerim kulübüm tarafından sorunsuz bir şekilde halledilir.	%	7.0	9.9	19.7	56.3	7.0	100	3.46	1.01
	f	5	7	14	40	5	71		
6. Takımın genelindeki maddi problemler beni her zaman rahatsız etmiştir.	%	4.2	2.8	9.9	71.8	1.3	100	3.83	0.82
	f	3	2	7	51	8	71		
7. Kulüple yaşadığım maddi sorunları problem olarak yansıtırım	%	26.8	26.8	35.2	11.3	26.8	100	3.30	0.99
	f	19	19	25	8	19	71		
8. Maddi problemler, kulüpten ayrılmam için en önemli nedendir.	%	4.2	11.3	4.2	53.5	14.1	100	3.61	1.00
	f	3	8	12	38	10	71		
9. Kulüpteki ekonomik problemler performansımı düşürür.	%	1.4	31.0	22.5	26.8	18.3	100	3.29	1.13
	f	1	22	16	19	13	71		
10. Ekonomik problemler yöneticilere ve kulübe bakış açımı değiştirir.	%	1.4	23.9	26.8	33.8	14.1	100	3.35	1.04
	f	1	17	19	24	10	71		

Yıldırım, E., Sezen M., Savucu Y., Karataş Ö. (2012). Türkiye profesyonel futbol liglerinde oynayan yabancı futbolcuların ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 9:1. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

Tablo 2’de ankette yer alan, “Transfer olduğum kulüp her zaman özel isteklerime cevap verir” maddesi, yabancı futbolcular tarafından üst düzey olan “katılıyorum” derecesiyle ($\bar{x}=3.66$) benimsenirken, “Türkiye’de futbol oynamayı isteme nedenim tamamen ekonomiktir” maddesi, yabancı futbolcular tarafından üst düzey olan “katılıyorum” derecesiyle ($\bar{x}=3.83$) görüşlerini belirtmişlerdir. “Kulüple yaşadığım maddi sorunları problem olarak yansıtırım” maddesi, orta derece olan “Kararsızım” ($\bar{x}=3.30$), “Maddi problemler kulüpten ayrılmam için en önemli sebeptir ” maddesi, ankete katılan yabancı futbolcular tarafından üst derece olan “Katılıyorum” derecesiyle ($\bar{x}=3.86$) cevaplanmıştır.

Tablo 3. Yabancı futbolcuların Türkiye’de futbol oynamalarına neden olan kültürel etkenlere dair görüşlerinin dağılımı

DEĞİŞKENLER	%	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	TOPLAM	\bar{X}	S
11. Ülkeme döndüğümde, Türkiye hakkında olumlu yönde tanıtımlar yaparım.	%	2.8	12.7	21.1	54.9	8.5	100	3.53	0.92
	f	2	9	15	39	6	71		
12. Türk mutfak kültürünü beğeniyorum.	%	-	4.2	9.9	71.8	14.1	100	3.95	0.64
	f	-	3	7	51	10	71		
13. Ülkenizde, kendi ülkemiz kültürüne göre yaşamaya gayret gösteririm.	%	4.2	9.9	4.2	76.1	5.6	100	3.69	0.88
	f	3	7	3	54	4	71		
14. Futbolu bıraktıktan sonra Türkiye’de yaşamayı isterim.	%	1.3	12.7	23.9	45.1	7.0	100	3.23	1.12
	f	8	9	17	32	5	71		
15. Antrenmanlarda kendi ülkemize özgü çalışmalar konusunda fikirler veririm.	%	11.3	40.8	14.1	25.4	8.5	100	2.78	1.19
	f	8	29	10	18	6	71		
16. Ülkeniz kültürüne alışmakta zorlanıyorum.	%	-	38.0	15.5	40.8	5.6	100	3.14	1.00
	f	-	27	11	29	4	71		
17. Türk müziklerini dinlemekten hoşlanırım.	%	1.4	18.3	18.3	54.9	7.0	100	3.47	0.92
	f	1	13	13	39	5	71		
18. Takım arkadaşlarıma kendi kültürümüzden örnekler veririm.	%	2.8	19.7	7.0	62.0	8.5	100	3.53	0.99
	f	2	14	5	44	6	71		
19. Mensubu bulunduğu kulüpte kendi vatandaşından başka bir futbolcunun bulunmasını isterim.	%	-	-	1.4	26.8	71.8	100	4.70	0.48
	f	-	-	1	19	51	71		
20. Türk vatandaşlığına geçmek isterim.	%	8.5	22.5	28.2	31.0	9.9	100	3.11	1.12
	f	6	16	20	22	7	71		

Tablo 3’de Yabancı futbolcuların, “Ülkeme döndüğümde Türkiye hakkında olumlu tanıtlar yaparım” maddesine üst derece olan “Katılıyorum” derecesiyle ($\bar{x}=3.53$) belirttikleri görülmüştür. “Ülkenizde kendi ülkemiz kültürüne göre yaşamaya gayret gösteririm” maddesine üst derece olan “Katılıyorum” derecesiyle ($\bar{x}=3.69$) ve “Futbolu bıraktıktan sonra Türkiye de yaşamayı isterim” maddesine orta derece olan “Kararsızım” derecesiyle ($\bar{x}=3.23$) belirttikleri görülmektedir.

Tablo 4. Yabancı futbolcuların Türkiye’de futbol oynamalarına neden olan sosyal etkenlere dair görüşlerinin dağılımı

DEĞİŞKENLER	%	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	TOPLAM	\bar{X}	S
21. Türkiye de fırsat buldukça sosyal faaliyetlere katılırım.	%	8.5	29.6	18.3	42.3	1.4	100	2.98	1.06
	f	6	21	13	30	1	71		
22. Saha dışında yerli futbolcularla arkadaşlık kurabiliyorum.	%	-	7.0	7.0	77.5	8.5	100	3.87	0.65
	f	-	5	5	55	6	71		
23. Saha dışında yabancı futbolcularla arkadaşlık kurabiliyorum.	%	-	-	5.6	84.5	9.9	100	4.04	0.39
	f	-	-	4	60	7	71		
24. Takım arkadaşlarımla aile ziyaretleri gerçekleştiririz.	%	7.0	45.1	4.2	40.8	2.8	100	2.87	1.12
	f	5	32	3	29	2	71		
25. Takımımızdaki yerli ve yabancı futbolcular birbirlerine karşı ilgisizdir.	%	-	54.9	21.1	14.1	9.9	100	2.78	1.02
	f	-	39	15	10	7	71		
26. Takımımızdaki yerli ve yabancı sporcular, birbirlerine karşı dostça ve arkadaşça davranırlar.	%	-	5.6	21.1	60.6	12.7	100	3.80	0.72
	f	-	4	15	43	9	71		
27. Saha içindeki ve dışındaki tutum ve davranışlarımla örnek olmasına özen gösteririm.	%	-	8.5	5.6	78.9	7.0	100	3.84	0.66
	f	-	6	4	56	5	71		
28. Sanat ve kültürel faaliyetlere gitmeye özen gösteririm	%	5.6	32.4	18.3	42.3	1.4	100	3.01	1.02
	f	4	23	13	30	1	71		
29. Kulübümüzdeki sosyal faaliyetlerin azlığı beni olumsuz etkiler.	%	5.6	43.7	11.3	32.4	7.0	100	2.91	1.13
	f	4	31	8	23	5	71		

Tablo 4’de “Saha dışında yerli futbolcular ile arkadaşlık kurabiliyorum” maddesine üst derece olan “Katılıyorum” derecesiyle ($\bar{x}=3.87$) görüş belirtilmiştir. “Saha dışında yabancı futbolcular ile arkadaşlık kurabiliyorum” maddesine üst derece olan “Katılıyorum” ($\bar{x}=4.04$) ve “Takım arkadaşlarımla aile ziyaretleri gerçekleştiririz” maddesine orta seviye

olan Kararsız ($\bar{x}=2.87$) kaldıkları tespit edilmiştir. “Takımdaki yerli ve yabancı futbolcular birbirlerine karşı ilgisizdir” maddesine orta seviye olan “Kararsızım” derecesiyle ($\bar{x}=2.78$), “Sanatsal ve kültürel faaliyetlere gitmeye özen gösteririm” maddesinde Kararsız ($\bar{x}=3.01$) olduklarını belirtmişlerdir. “Kulübümüzdeki sosyal faaliyetlerin azlığı beni olumsuz etkiler” maddesine, orta seviye olan “Kararsızım” derecesiyle ($\bar{x}=2.91$) katıldıkları tespit edilmiştir.

Tartışma

Sosyo-ekonomik, kültürel düzey ve yaş gibi demografik özellikler sporcuların spor ortamına katılımlarındaki düşüncelerini etkilediği ifade edilmektedir (Voigt D., Çev: A, Atalay; 1998). Nitekim çeşitli grup gereksinimlerinin norm, davranış modelleri ve imkânlardan ortaya çıkmasının, farklı toplum üyeleri üzerinde farklı bir çekim gücü uyandırdığı söylenebilir. Bu çalışmada; Yabancı futbolcuların demografik bilgilerine bakıldığında, %56,3’ünün 26–30 yaş grubunda oldukları, %78.9’unun lise eğitimi aldıkları, %53.6’ sının 7–10 yıl arası futbol oynadıkları, % 47.9’unun kulüplerinde 1 yıldan az bir sürede futbol yaşamlarını sürdürdükleri görülmektedir (Tablo.1).

“Transfer olduğum kulüp her zaman özel isteklerime cevap verir” ($\bar{x}=3.66$) ve “Türkiye’de futbol oynamak isteme nedenim tamamen ekonomiktir” ($\bar{x}=3.83$) maddesi, yabancı futbolcular tarafından destekledikleri görülmüştür. Ayrıca “Kulüpteki ekonomik problemler performansımı düşürür” ($\bar{x}=3.29$), “Ekonomik problemler kulübe ve yöneticilere bakış açımı değiştirir” ($\bar{x}=3.35$) maddesinde ise kararsız kaldıkları görülmektedir (Tablo.2).

Molnar Gyozo (2006), yabancı futbolcuların transferlerindeki ana etkili faktörlerin, yüksek ekonomik standartları, iyi çalışma şartları, ligin futbol seviyesi olarak açıklamıştır. Bu bulgular araştırmamızın sonuçlarıyla paralellik arz etmektedir (Molnar Gyozo., 2006).

“Kulüp ile yaşadığı maddi problemlerin” dağılımına bakıldığı zaman, genelde kararsız kaldıkları ($\bar{x}=3.30$) görülmektedir. “Prim maaş ve transfer taksitlerim zamanında ödenir” ($\bar{x}=3.40$), ve “Ekonomik problemlerim kulübüm tarafından sorunsuz şekilde halledilir” ($\bar{x}=3.46$) maddeleri, yabancı futbolcuların daha çok benimsedikleri görülmüştür (Tablo.2).

Profesyonel spordan anlaşılması gereken, sporun kazanç sağlamak için düzenli olarak sürdürülmesi ve sporu yapmak ve/veya öğretmek için para alınmasıdır. Profesyonel sporcu, sporun bir dalını meslek edinmiş ve branşına ilişkin etkinlikleri para kazanmak için gerçekleştiren kişidir (Başaran, M. ve Ark., 2003).

Araştırma sonuçlarında, “Prim maaş ve transfer taksitlerim zamanında ödenir” maddesinin yüksek düzeyde kabullenilmesinin, sporcudan yüksek verimi elde etmek için kulübün kullandığı profesyonel anlayışa uygun yöntemler sergilemesinden kaynaklanabilir.

Çalışmada yer alan yabancı futbolcuların, “Takım genelindeki maddi problemler beni her zaman rahatsız etmiştir” ($\bar{x}=3.83$) ve “Maddi problemler kulüpten ayrılmam için en önemli sebeptir ” ($\bar{x}=3.86$) maddelerine katılım gösterirlerken, “Kulüple yaşadığım maddi sorunları problem olarak yansıtırım” ($\bar{x}=3.30$), maddesinde kararsız kaldıkları tespit edilmiştir (Tablo.2).

Futbolda sözleşmeye dayalı ilişkilerden veya hukuka aykırı davranışlardan doğan uyuşmazlıkların çözümünde CAS’ın (Uluslar arası Spor Tahkim Mahkemesi) birinci derece tahkim veya arabuluculuk usulü uygulanmaktadır(Erkiner K., 2006). Çalışmamızda Maddi problemler kulüpten ayrılmam için en önemli sebeptir sonucunun yüksek çıkması, araştırmamıza katılan futbolcuların ve menajerlerinin hukuki haklarının bilincinde olmalarından kaynaklandığı söylenebilir. Uluslar arası tahkim kurulları Kulübün sözleşmeden doğan maddi yükümlülüklerini yerine getirmede gecikmesi halinde, futbolcunun kulübü ile sözleşmesinin devamı halinde dahi başka kulüpte oynama hakkı vermektedir.

Ayrıca, Avrupa Birliğinin “Avrupa’da profesyonel futbolun geleceği hakkında” taslak raporda geniş olarak: “Oyuncular ve işverenler arasındaki gerilimi önleyebileceği ya da üstesinden gelebileceği için, UEFA ve Komisyon’u Avrupa düzeyinde sosyal diyalogun güçlendirilmesi çabalarını daha da yoğunlaştırmaya davet etmektedir”(Aktay A.) şeklinde ifadeler yer verilerek futbolcuların sosyo-ekonomik problemleri ile kulüpleri arasındaki uyuşmazlıklara çözüm aranmaktadır. İlgili raporda Pek çok istihdam kaynaklı ve sosyal sorun henüz çözüm beklese de, 1995’te çıkarılan Bosman kuralı Avrupa kulüplerinin oyuncularla yaptıkları sözleşmelerde önemli bir etkendir(Ivo B., 2007). Bu çalışmada ortaya çıkan Futbolcuların kulüpleri ve yöneticileri ile ilgili ekonomik uygulamalardaki olumsuzluklar, ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından da yakından takibe alınarak değerlendirildiği ve elde edilen sonuçların bu gelişmeleri destekleyecek nitelik de olduğu söylenebilir.

Yabancı futbolcuların, “Ülkeme döndüğümde Türkiye hakkında olumlu tanıtımlar yaparım” ($\bar{x}=3.53$) maddesini destekledikleri görülmektedir (Tablo.3). Türk futbolunun yurtdışında tanıtımına katkıda bulunabilecekleri spor kamuoyu tarafından kabullenilen bir görüştür. Türkiye’de futbol oynayan, Hagi, Tafarel, Popescu ve Roberto Carlos gibi futbol literatürüne girmiş kişilerin ülke futbol kalitesinin yükselmesine ve ülke tanıtımına katkıları oldukça fazla olduğu söylenebilir.

“Antrenmanlarda kendi ülkemize özgü çalışmalar konusunda fikirler veririm” ($\bar{x}=2.78$) ve “Ülkeniz kültürüne alışmakta zorlanıyorum” sorularına ilişkin olarak “Kararsızım” ($\bar{x}=3.14$) görüşünü ifade ettikleri görülmektedir (Tablo.3).

Bir örgütte güçlü kültürün oluşması, o örgütü oluşturan çalışanlar arasında uzun etkileşim sürecinin olmasını gerektirmektedir. Çalışanlar bu süreç esnasında işlerin yapılış biçimini, iç ve dış uyumu sağlayan mekanizmaları, örgütün amaç, vizyon ve değerler sistemine ilişkin algılarının gelişmesiyle örgüt kültürünün önemli bir parçası olmaktadır(Uzunçarşılı Ü. ve Ark. 2000).

Örneğin, Hofstede ve arkadaşlarının (1990) yaptığı çalışmada, örgüt çalışanlarının üyelikleri süresine göre örgüt kültürünü algılamada farklılığın olduğu, görüşünü savunmuştur(Hofstede G. 1990).

Futbolun çok yönlü özelliği ile değişimlere açık olduğu bu değişimden futbolcuların etkilendiği gerçeğinden hareketle futbolla elde edilen bilgi birikiminin futbolcular arasında aktararak sportif gelişimin sağlanması dolayısı ile kulüpte güçlü bir örgüt kültürü oluşturulması sürecini antrenör ve yöneticilerin hazırlaması gereği ifade edilebilir.

Yabancı futbolcuların “Türkiye de fırsat buldukça sosyal faaliyetlere katılırım ” ($\bar{x}=2.98$) maddesinde kararsız kaldıkları tespit edilmiştir (Tablo.4).

Lok ve Crawford (1999), örgütsel deneyimin bağlılık üzerinde pozitif etkisi olduğunu savunmakta ve sosyalleşme süreciyle ilişkilendirmektedir. Örgütteki çalışma süresinin artmasının, örgütsel değerlerle iç içe olmanın seviyesini göstereceği noktasından hareketle, daha uzun süre aynı örgütte çalışanların daha fazla bağlılık sergileyecekleri ve örgütsel uygulamaları daha iyi bileceklerini savunmaktadır(Lok P. 1999).

Sporcular yaptıkları iş gereği sosyal ve toplumsal hayatın içerisinde olup, yaşadıkları toplumda meydana gelen sosyal olayların takipçisi olabildikleri gibi nadiren belirleyicisi de olabilmektedirler. Araştırma da elde edilen verilere göre futbolcuların sosyal faaliyetler içerisinde önemli bir rol aldıkları gibi aynı zamanda birçok sosyal etkinliklerin yönlendiricisi olabilecekleri noktasında kararsız kalmalarına rağmen gerekli şartlar oluşturulduğunda toplumsal birçok olayda önemli ölçüde katkı sağlayacakları ifade edilebilir.

Ankete katılan yabancı futbolcuların, oynadıkları takımdaki yerli futbolcularla ($\bar{x}=3.87$) ve diğer yabancı futbolcularla ($\bar{x}=4.04$), saha dışında “arkadaşlık kurabilmelerine” ilişkin olarak, katılıyorum düzeyinde görüş beyan ettikleri tespit edilmiştir (Tablo.4).

Uluslararası alanda bazı örnekler haricinde etnik ya da milliyetçi bir oyun anlayışının yerinin olmadığı futbolun, tam tersine, günümüzde evrenselliği ile parlamış ve farklı milliyetler ile kökenlerin kaynaşmasından hep zenginleşerek çıkmış bir spor dalı olduğu(Auither C., 2002), Saha içi ve dışında yabancı futbolcuların yerli futbolcularla arkadaşlık kurmaları, futbolun rekabet kadar arkadaşlık duygularını da geliştirdiği söylenebilir.

Sonuç olarak; yabancı futbolcuların Türkiye’de futbol oynamayı isteme nedenlerinin ekonomik olduğu, ülkelerine gittiklerinde Türkiye hakkında olumlu tanıtımlar yaptıkları, saha içi ve dışında yerli futbolcuların arkadaşlık kurabildikleri, yabancı futbolcuların Türk yemek kültürünü ve müziklerini dinlemekten hoşlandıkları, sözleşmelerinde özel istekleri olduğu söylenebilir.

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

- Yabancı futbolcu transferlerinde daha detaylı bir araştırma yapılarak transferler bu araştırma doğrultusunda yapılabilir
- Yabancı futbolcu sözleşmelerinin, daha objektif hazırlanması kulüp menfaatleri doğrultusunda olabilir.
- Yönetici ve menajerlerin futbolcu transferlerindeki etkinliğinin azaltılması kulüp menfaatleri doğrultusunda olabilir.

Kaynaklar

- Akşar, T. (2005). *Endüstriyel Futbol*. İstanbul, Literatür Yayınları.
- Başaran, M., Atay, T. (2003). *Spor ve Sporunun Vergilendirilmesi ve Vergi Avantajları*. Ankara. Yaklaşım Yayınları.
- Auither, C. (2002). Futbol A.Ş. İstanbul, *Berkay Kitapevi*. s.141.
- Cerrahoğlu, N. (2005). Futbolun ekonomisi Avrupa’da da Amerikanlaşıyor”. *Tam Saha Dergisi*. s:30-31,
- Devocioğlu, S. (2002). *Türk Spor Yönetiminde Özerkliğin Ekonomik Boyutu*. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor A.B.D. Doktora Tezi.
- D.P.T. *Sekizinci beş yıllık kalkınma planı*. Beden Eğitimi, Spor ve İstanbul Olimpiyatları.

Yıldırım, E., Sezen M., Savucu Y., Karataş Ö. (2012). Türkiye profesyonel futbol liglerinde oynayan yabancı futbolcuların ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 9:1. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

- Erkiner, K. (2006). Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) açıklamalı mevzuatı. *Nobel Yayınları*. s. 14.
- Hofstede, G., Neuijen, B., Ohayu, D.D., Sanders, G. (1990). “Measuring Organizational Culture; A Qualitative and Quantitative Study Across Twenty Cases”. *Administrative Science*
- Ivo, B. (2007). “Avrupa'da profesyonel futbolun geleceği” Taslak Rapor (2006/2130 INI). Çev: Kutlu Merih <http://www.fesam.org> Erişim 10-11-2007.
- Lok, P., Crawford, J. (1999). “The Relationship between Commitment and Organizational Culture, Subculture, Leadership Style and Job Satisfaction in Organizational Change Development”. *Leadership and Organizational Development Journal*. Vol.20, No.7, s.365-74,
- Molnar, Gyozo. (2006). Mapping Migrations: Hungary Related Migrations of Professional Footballers after The Collapse of Communism, *Soccer & Society* 7:4. pp. 463-485,
- Şentürk, Ü. (2007). Popüler bir kültür örneği olarak futbol. Ç.Ü. *Sosyal Bilimler Dergisi*. C. 31 No. 1, s.38,
- Uzunçarşılı, Ü., Toprak, M., Ersun, O. (2000). “Türkiye’de Kurumsal Kültürün Yansımaları”. *Erciyes Üniversitesi 8. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildirileri*. Nevşehir, s.17-24, 25-27, *Quarterly*. s.286-316, 35.
- Voigt, D. (1998). *Spor Sosyolojisi*. Çev: A, Atalay. İstanbul, s.143.
- <http://crazyfutbol.blogcu.com/3280016/> Erişim: 13.06.2007.
- <http://www.menacam.com/vestel-sampiyon-olamaz-t17804>. Erişim: 27.03.2008.
- <http://www.stargazete.com/index.asp?haberID=146717>Erişim: 11.03.2008
- <http://www.trabzonsports.com/forum/index.php?topic=67.0;wap>.
- <http://www.verkac.org/?p=2087> Erişim: 27.03.2008.